

VLIV TECHNICKÝCH MOŽNOSTÍ VÝSADKŮ

na rozhodování velitele o jejich použití

Podplukovník Miloš Brabenec, CSc.

(VM č. 2 a 3/1965)

Rozbor časových možností jednotlivých druhů výsadků.

1. Přistávací vrtulníkový výsadek — s vrtulníky Mi-4

Pplk. Kutín uvádí délku přípravy, přelet a vysazení vrtulníkového výsadku v trvání 60 — 90 minut. Je to spíše optimální varianta.

Může se také stát, že vrtulníkový útvar startuje z operačního letiště z hloubky 200 km a musí na odletové ploše, která je vzdálena 50 km za linií fronty, doplnit letecké pohonné hmoty. Má-li přistávací výsadek při vysazování využít plně taktického doletu vrtulníků Mi-4, tj. do 100 km, musí při startu z odletové plochy zásobit vrtulníky dostatečným množstvím pohonných hmot. Tudíž po přeletu vrtulníkového útvaru z operačních letišť na odletové plochy na vzdálenost 150 km, musí vrtulníky doplnit pohonné hmoty.

Při doplňování vrtulníků na odletových plochách se předpokládá zdržení 1,5 — 2 hodiny. Jde přitom o letecké pohonné hmoty (vysoce oktanový benzín), které nejsou v dostatečném množství u pozemních jednotek a které musíme proto na odletovou plochu s určitým časovým předstihem před přistáním vrtulníkového útvaru předsunout. Cisterny s pohonnými hmotami musíme přesunout z letišť vrtulníkového útvaru na vzdálenost kolem 150 km. Při průměrné rychlosti 30 km za hodinu bude trvat přesun pět hodin.

Z těchto úvah můžeme učinit závěr, že přistávací vrtulníkový výsadek v hodnotě motostřeleckého praporu může mít, vzhledem k potřebám vrtulníků Mi-4 a podle stupně připravenosti vrtulníků, tyto časy na přípravu a vlastní vysazení:

Hodnota vzdušného výsadku	Optimální varianta (podle VM č. 3/1965)	Při přeletu vrtulníkového útvaru z odletových letišť na odletové plochy s doplňováním pohonných hmot	
		již předsunutými	musí být předsunuty na vzdálenost 150 km
mspr	1—1,5 hod.	2,5—3,5 hodin	7,5—8,5 hodin

2. Padákový výsadek — přepravovaný dopravním letounem IL-14.

Doba potřebná k technickým opatřením pro samotný odlet vzdušného výsadku (strojení do padáků, přesun z vyčkávacích prostorů na odletová letiště, naložení materiálu) a přelet je celkově stejná jak pro padákový výsadek v hodnotě praporu tak i brigády. Plk. Kutín uvádí délku této přípravy v časovém rozmezí 3 — 4 hodiny. Tato doba je podmíněna ukončením plánování jak ve štábu velitele, který výsadek vysílá, tak i u zabezpečujících útvarů a jednotek, i u samotného vzdušného výsadku. Do zahájení těchto technických prací musí být již ukončeno plánování i jeho realizace včetně proniknutí úkolů až do jedinců.

Pro samotné plánování je třeba u padákového výsadku v hodnotě praporu počítat ještě asi se 3 hodinami, u padákového výsadku v hodnotě brigády asi s 5 hodinami. Tyto časy jsou reálné za předpokladu, že vzdušný výsadek je připraven materiálně (na základě předběžných nařízení) k bojové činnosti v týlu nepřítele.

Z těchto údajů můžeme učinit závěr, že padákový výsadek může mít tyto časy na přípravu a vysazení (včetně přeletu do hloubky kolem 100 km):

Hodnota vzdušného výsadku	Délka přípravy padákového výsadku přepravovaného IL-14	
	technická (ustrojení, přesun na odletové letiště, naložení, přelet)	spolu s plánováním a přípravou na základě předběžných nařízení
prapor	3—4 hodiny	6—7 hodin
brigáda		8—9 hodin

3. Padákový výsadek — přepravovaný dopravními letouny AN-12.

V Sovětském svazu jsou operace vzdušných výsadkových vojsk zabezpečovány dokonalými středními dopravními letouny. Zkušebně byl u nás předveden dopravní letoun typu AN-12, kterým byla vysazována i polská výsadková divize při spojeneckém cvičení v roce 1965 „Říjnová bouře“.

Letadla AN-12 jsou schopna přepravovat i těžkou bojovou techniku, zabezpečující úspěšnou bojovou činnost vzdušného výsadku v týlu nepřítele. Vzhledem k perspektivě budu proto uvažovat i o takové variantě, kdy padákový výsadek bude přepravován do týlu nepřítele letouny AN-12.

Při využití nejmodernějších nakladačů a pojízdňých jeřábů trvá naložení těžkého materiálu a jeho upevnění včetně padákových souprav 5 — 10 hodin (podle jednotlivých zbraní). Připočteme-li další dvě hodiny, které jsou nutné k naložení výsadkových plošin do letounů, k ustrojení výsadkářů do padáků a jejich nasednutí do letounů (letouny se nesmí na odletových letištích zdržet déle jak 2 hodiny), vyjde nám celková doba 7 — 12 hodin technické přípravy vzdušného výsadku k odletu.

Odletová letiště budou u dopravních letounů AN-12 v hloubce 500 km. Při přeletu rychlostí kolem 550 km v hodině (v době vysazování při rychlosti 300

až 310 km v hodině) můžeme počítat, že přelet a vysazení padákového výsadku do hloubky 200 km bude trvat kolem 2 hodin.

Z těchto údajů můžeme učinit závěr, že padákový výsadek přepravovaný do týlu nepřítele dopravním letounem AN-12 může mít tyto časy na technickou přípravu a samotné vysazení:

Dopravní letoun	Celková doba		
	technické přípravy těžkého materiálu	s naložením plošin do letounu	s přeletem a vysazením do hloubky 200 km
AN-12	5—10 hodin	7—12 hodin	9—14 hodin

Zkušenosti z druhé světové války i ze současných cvičení ukazují, že výsadkové akce musí řídit od začátku až do konce ten velitel, který má potřebné síly a prostředky k zabezpečení přeletu vzdušných výsadků, vysazení i jejich bojové činnosti v týlu nepřítele a to až do sloučení vzdušných výsadků s pozemními vojsky. To znamená, že musí mít takové možnosti a bojové prostředky, aby mohl předvídat a ovlivňovat vývoj situace na bojišti od okamžiku, kdy se rozhodne použít vzdušného výsadku až do jeho sloučení s pozemními vojsky.

Na schématu ukazují vztahy mezi **délkou přípravy vzdušného výsadku k vysazení spolu s délkou předpokládané bojové činnosti** různých druhů výsadků v týlu nepřítele a **postupem pozemních vojsk** v těchto obdobích operace (boje):

- při prolamování obrany** (kdy je zachováno tempo útoku 50 km za 24 hodin, tj. 2 km/hod.
- při rozvíjení útoku**, kdy může dosahovat rychlost postupu pozemních vojsk 80 — 100 km/24 hodin, tj. 4 — 5 km/hod.
- v určitém období boje a operace např. **při pronásledování**, kdy se předpokládá (podle Polního řádu čl. 273 a podle Návrhu operačních směrnic čl. 162) nutné vysazování vzdušných výsadků k předstížení nepřítele v zaujetí důležitých silničních uzlů a přeprav. V tomto období operace můžeme počítat s rychlostí postupu pozemních vojsk 10 — 15 km za hodinu.

Pro názornost a prostorové upřesnění doplnil jsem závislost uvedených vztahů ještě **vztahem k prostorové hloubce bojových úkolů svazků a svazů** na levé straně a **k hloubce sestavy nepřítele** na pravé straně schématu. Tyto vztahy chápu jako účelové, pomocné, více méně statické, které mají samozřejmě vždy svoji konkrétní podobu v určité konkrétní situaci.

Ve snaze zabránit různému výkladu pojmů použitých v článku a k ujednocení názorů uvádím jejich obsah podle nového předpisu Vys-1-1 čl. 13:

Hloubka vysazení je vzdálenost prostoru, do kterého se vysazuje od linie fronty.

Dálka vysazení je vzdálenost od letiště vzletu dopravního výsadkového letectva ve výchozím prostoru pro vysazení do prostoru, kde se vojska vysazují.

Kromě toho v článku používám pojem, který není v řádu uveden — **vzdálenost prostoru bojové činnosti vzdušného výsadku od linie fronty v době roz-**

hodování. Tento pojem je nutný k ujasnění časových propočtů pro postup pozemních vojsk vycházejících na sloučení se vzdušným výsadkem od doby, kdy se velitel rozhodl použít vzdušný výsadek.

K usnadnění orientace na schématu uvedu příklad:

— velitel divize se rozhoduje o použití přistávacího vrtulníkového výsadku, přepravovaného vrtulníky Mi-4, v hodnotě praporu, kdy je nutno počítat s celkovou dobou přípravy, přeletu, vysazení v délce 3 hodiny od vydání rozhodnutí a kdy se předpokládá délka bojové činnosti vzdušného výsadku v týlu nepřítele v trvání 4 hodin. Od rozhodnutí o vysazení vzdušného výsadku až do sloučení s pozemními vojsky uplyne celkem 7 hodin. Po celou dobu musí velitel, který se rozhoduje o použití vzdušného výsadku, mít možnost ovlivňovat situace na bojišti;

— v tomto případě se musí velitel rozhodovat v takové situaci, kdy vzdálenost pozemních vojsk od prostoru bojové činnosti vzdušného výsadku je dána předpokládaným tempem postupu tohoto období operace (boje), kdy se rozhoduje o použití vzdušného výsadku.

Při různém průměrném tempu útoku v hodině bude i různá vzdálenost linie vlastních vojsk od předpokládaného prostoru bojové činnosti v týlu nepřítele.

Velitel divize se musí proto rozhodnout o použití tohoto přistávacího vzdušného výsadku v situaci, kdy budou pozemní vojska od předpokládaného prostoru bojové činnosti VV:

a) **při průlomu**, kdy dosahuje rychlost pozemních vojsk 2 km v hodině — na vzdálenost 14 km (6 km do doby vysazení a 8 km za dobu samostatné bojové činnosti vzdušného výsadku v týlu nepřítele),

b) **při rozvíjení útoku** v operační hloubce a při dosažení tempa 5 km/hod. — na vzdálenost 35 km (15 km a 20 km),

c) **při pronásledování** (bude-li po celou dobu sedmi hodin zachováno tempo 10 — 15 km v hodině) — na vzdálenost 70 — 105 km, přičemž pozemní vojska jen od rozhodnutí do doby vysazení vrtulníkového výsadku v týlu nepřítele postoupí 30 — 45 km za dobu samotné bojové činnosti vzdušného výsadku po dobu 4 hodin o dalších 40 — 60 km.

Z tohoto příkladu můžeme dojít k těmto závěrům o použití uvedeného přistávacího vrtulníkového výsadku velitelem divize:

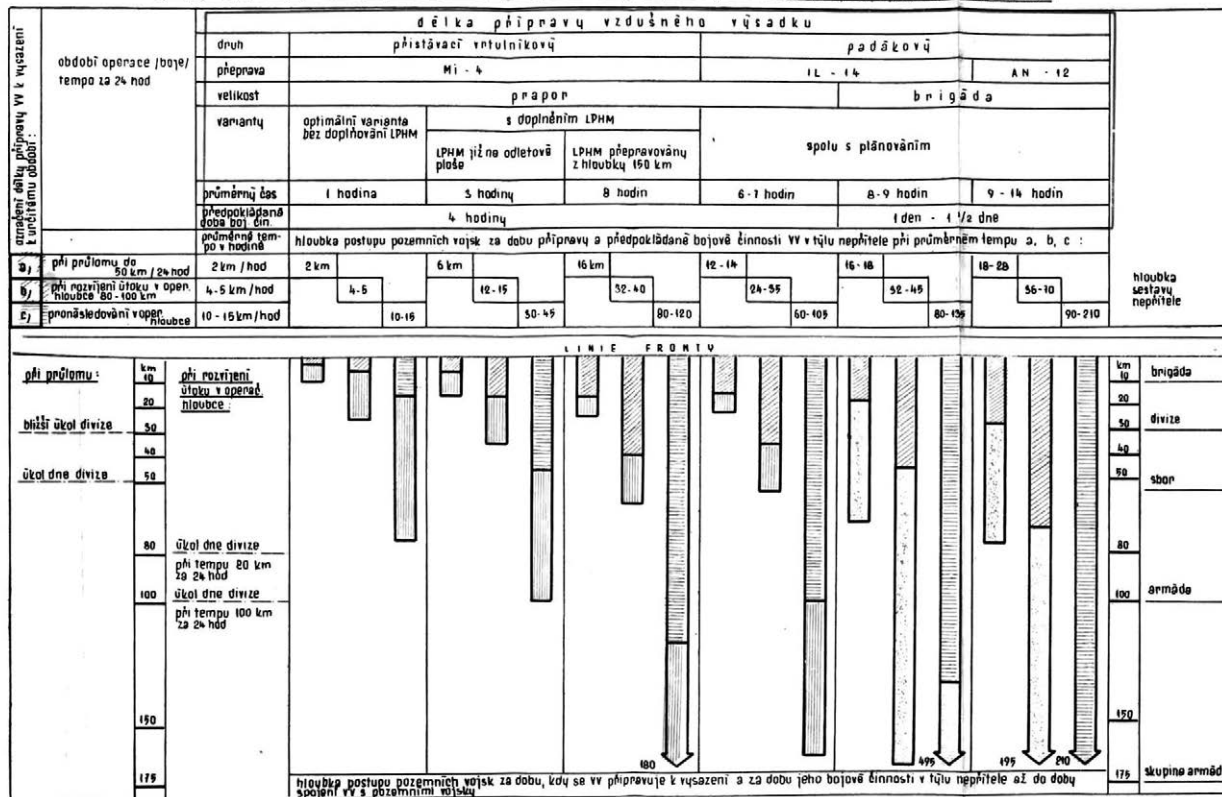
1. Použijeme-li uvedený vzdušný výsadek **při průlomu**, kdy pozemní vojska dosahují tempa 2 km/hod., musí být pozemní vojska vzdálena od předpokládaného prostoru bojové činnosti výsadku a výsadek můžeme vysadit za sestavu prvosledových brigád nepřítele. Do tohoto prostoru můžeme přepravit přistávací výsadek i s dopravními vozidly GAZ-69, se kterými má vrtulník Mi-4 taktický dolet 60 km od odletových ploch, jestliže ovšem odletová plocha bude nejvýše 46 km v hloubce. V tomto případě můžeme výsadek po vysazení ihned podporovat hlavním dělostřelectvem s dostřelem větším jak 8 km.

2. Použije-li velitel divize uvedený výsadek **při rozvíjení útoku** v operační hloubce, při průměrném tempu 5 km za hodinu, musí se rozhodnout o použití vzdušného výsadku v situaci, kdy pozemní vojska budou 35 km od předpokládaného prostoru bojové činnosti vzdušného výsadku v týlu nepřítele. Velitel divize bude moci tento výsadek podporovat oddílem vojskových raket od zahá-

POROVNÁNÍ ČASOVÝCH MOŽNOSTÍ VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ

SCHEMA

při přípravě, přeletu, vysazení a předpokládané délce jejich bojové činnosti v tžlu nepřítel v porovnání s hloubkou postupu pozemních vojsk za tuto dobu

LEGENDA : předpokládaná délka bojové činnosti v tžlu nepřítel :

□ v hodnotě praporu 4 hodiny

□ v hodnotě brigády 24 hodiny

jení vysazení, tj. za 3 hodiny po rozhodnutí. Aby mohl své rozhodnutí realizovat, musí zabezpečit možnost zachovat tempo a ovlivňovat vývoj situace na hloubku postupu pozemních vojsk 35 km, tj. po celou dobu 7 hodin.

3. Použije-li velitel divize vzdušného výsadku **při pronásledování**, musí si uvědomit, že jen za dobu, kdy se rozhodne o použití vzdušného výsadku až do zahájení vysazení (při zachování tempa 10 — 15 km/hod.), situace se změní a pozemní vojska postoupí již o 45 km dále. O použití vzdušného výsadku musí se proto rozhodnout v době, kdy pozemní vojska jsou 70 — 105 km od předpokládaného prostoru bojové činnosti vzdušného výsadku v týlu nepřítelů, bude-li po 7 hodin zachováno tempo útoku 10 — 15 km v hodině. Bude-li odletová plocha vrtulníků v době rozhodování vzdálena 50 km za linií fronty, znamená to přelet na vzdálenost 120 — 150 km.

Pak je nemožné použít **vrtulníkový výsadek**, přepravovaný vrtulníky Mi-4, protože délka vysazení přesahuje taktický dolet vrtulníků (tj. 100 km od odletových ploch).

Ze schématu můžeme při srovnání údajů posoudit účelnost použití jednotlivých druhů vzdušných výsadků a současně kdy, v jaké situaci pozemních vojsk musí velitel, který plánuje použití vzdušného výsadku, předvídat a ovlivňovat vývoj situace.

Při posuzování účelnosti použití určitého druhu vzdušného výsadku v určité situaci jsem vycházel z těchto předpokladů:

1. **doba přípravy a přeletu** vzdušného výsadku ve srovnání s předpokládaným tempem útoku musí zabezpečovat, aby vzdálenost pozemních vojsk v době vysazování vzdušného výsadku dávala možnost podpory vzdušného výsadku organickými, případně posilovými prostředky, kterými přímo disponuje velitel, který rozhoduje o použití vzdušného výsadku;

2. Velitel, který rozhoduje o použití vzdušného výsadku, má možnost svými prostředky **ovlivnit vývoj situace** na směru postupu pozemních vojsk do prostoru předpokládané bojové činnosti vzdušného výsadku a to po dobu přípravy vzdušného výsadku, přeletu a jeho vysazení a po dobu jeho samostatné bojové činnosti v týlu nepřítelů až do sloučení s vlastními pozemními vojsky;

3. **Délka vysazení** nepřesahuje možnosti vzdušných přepravních prostředků určitého druhu vzdušného výsadku;

4. **Maximálně využít možností a vlastností** vzdušných dopravních prostředků.

Při zachování těchto předpokladů **přistávací** vrtulníkový výsadek je výhodné použít:

— nepřekročí-li doba od rozhodnutí do vysazení 1 — 3 hod.,

— nepřesáhne-li tempo útoku pozemních vojsk 5 km za hodinu,

— můžeme-li předvídat a zabezpečit vývoj situace na dobu 7 hodin, tj. na hloubku postupu pozemních vojsk 35 km.

Padákový výsadek v hodnotě praporu (přepravovaný IL-14) — je výhodné použít

1. jen při rozvíjení útoku, kdy tempo útoku je vyšší než 4 — 5 km v hodině a to po dobu asi 10 hodin boje;

2. při zachování uvedeného tempa rozhodovat o použití vzdušného výsadku v situaci, kdy pozemní vojska jsou nejméně 50 km vzdálena od prostoru vysa-

zení a po celou dobu (tj. 10 hodin) mít možnost předvídat i ovlivnit vývoj situace (do této doby počítáme 6 hodin na přípravu, přelet, vysazení a 4 hodiny pro samostatnou bojovou činnost vzdušného výsadku v týlu nepřítele);

— je nevýhodné použít

je-li v době rozhodování vzdálenost předpokládaného prostoru vysazení vzdušného výsadku od pozemních vojsk menší než 50 km, vzhledem k tomu, že se účelně nevyužije taktického doletu letounů IL-14. (Taktický dolet při 24 výsadekách v letounu IL-14 a při letu v sestavě pluku dosahuje 280 km od odletových letišť. Jsou-li vzdálena zpravidla 150 až 200 km, potom může být délka vysazení 80 — 130 km.)

Padákový výsadek v hodnotě brigády (přepravovaný IL-14) — je výhodné použít

1. při operaci začínající průlomem obrany nepřítele a kdy se nedosáhne většího tempa jak 50 km/24 hod. na vzdálenost prostoru vysazení v době zahájení operace 80 až 100 km (můžeme-li zabezpečit bojovou činnost brigády v týlu nepřítele na 24 — 36 hodin). Velitel, který plánuje použití výsadkové brigády, musí být schopen předvídat a ovlivnit vývoj situace od rozhodnutí k vysazení vzdušného výsadku až po dobu 35 — 46 hodin.

2. za útoku v operační hloubce je výhodné při rozhodování volit prostor vysazení výsadkové brigády ve vzdálenosti 170 km od linie fronty. Velitel, který plánuje její použití, musí v takovém případě předvídat vývoj situace do celé hloubky. Při použití výsadkové brigády do hloubky 170 km musí být ale odletová letiště do 100 km za frontou proto, aby délka vysazení nepřevýšila taktický dolet dopravních pluků vybavených letouny IL-14, tj. 280 km;

— je nevýhodné použít

jsou-li vytvořeny předpoklady k zachování průměrného tempa 10 — 15 km po dobu 35 hodin (9 hodin příprava, přelet, vysazení a 24 — 36 hodin samostatné bojové činnosti brigády v týlu nepřítele). Potom by délka vysazení brigády v době rozhodnutí (tj. 500 km) přesahovala taktický dolet letounů IL-14 v sestavě pluku.

Padákový výsadek v hodnotě brigády — přepravovaný dopravními letouny AN-12

— je výhodné použít

při rozvíjení operace, kdy jsou vytvořeny podmínky pro zachování průměrného tempa 4 — 5 km/hod. po dobu 40 — 50 hodin (9 = 14 hod. příprava, přelet, vysazení a 24 — 36 hod. samostatné bojové činnosti v týlu nepřítele). Pak při rozhodování je nutné volit prostor vysazení ve vzdálenosti 200 km od pozemních vojsk. Při zachování tempa 80 — 100 km za 24 hodin by však působila brigáda od vysazení v týlu nepřítele ne 1 den, ale 2 dny. Na tuto dobu by musel velitel, který plánuje použití brigády, předvídat a ovlivnit průběh operace, aby vytvořil pro pozemní vojska podmínky k dosažení prostoru bojové činnosti brigády. Po celou dobu 2 dní by musela být zabezpečena i podporována bojová činnost brigády.

Podle současných norem se předpokládá samostatná bojová činnost brigády v týlu nepřítele pouze na dobu 1 — 1,5 dne.

— je nevýhodné

rozhodovat se o použití výsadkové brigády přepravované AN-12, je-li operace zahájena průlomem obrany s průměrným tempem 5 km/hod. Potom by měl být plánován prostor vysazení brigády ve vzdálenosti 80 km před pozemními vojsky. Nebylo by proto účelné tyto vysoce výkonné letouny AN-12, které startují z odletových letišť 500 km za frontou, s možností přepravit výsadek až 1 000 km, použít 80 km a méně za linií fronty.

V opačném případě, kdy bude dosahováno podstatně většího tempa útoku jak 4 — 5 km/hod. po dobu 24 hod. a nejsou-li předpoklady pro zkrácení technické přípravy výsadkové brigády k vysazení, bude taktéž nevýhodné použití výsadkové brigády přepravované letouny AN-12.

Např. při zachování průměrného tempa útoku 10 km/hod. by divize prvního sledu, jen za dobu technické přípravy vzdušného výsadku trvající 10 hodin, postoupily až na úkol dne v hloubce 100 km. Dá se předpokládat, že by se za tuto dobu situace mohla podstatně změnit a již by neodpovídala situaci, které má vzdušný výsadek podle původního zámyslu napomáhat.

Pro poučení by mohl sloužit příklad z druhé světové války, kdy 18. února 1942 v Juchnovském prostoru bylo v průběhu útočné operace realizováno vysazení části 4. výsadkového sboru v hodnotě 7 000 mužů na hloubku kolem 30 km. Během vysazování vzdušného výsadku (mělo být v průběhu 6 nocí) se situace změnila, fronta se stabilizovala a výsadek byl vlastně použit již v době, kdy nebyly podmínky pro další rozvíjení operace. Výsadek byl proto nucen přejít k diverzní činnosti na velkém prostoru a spojil se s nově postupujícími vojsky až za 4 měsíce.

Poukázal jsem na některé složitosti v používání vzdušných výsadků, které ve své většině vyplývají z jejich technické připravenosti, přeletu a vysazení. Jsou to však okolnosti, které musí velitelé a štáby brát v úvahu při rozhodování i použití vzdušných výsadků.

K práci štábu RVD svazku

Podplukovník Jaroslav J u h a

Zvyšující se tempo bojové činnosti vojsk klade značné nároky na práci štábů všech stupňů. Studium bojových nařízení nadřízených, promyšlení a návrh, jak neefektivněji a neúčelněji využít vlastních sil a prostředků ke splnění daného úkolu, splánovat jej, uskutečnit součinnost s jednotlivými odděleními štábu, doručit rozkazy a nařízení vykonavatelům a prověřit jejich správné pochopení a včasné splnění, to vše představuje jen část práce náčelníka a štábu RVD svazku. Aby tyto úkoly mohly být splněny včas a kvalitně, a aby časově

bylo možné alespoň v nejnútnejším rozsahu je promyslet a dovést do konce, k tomu pomáhají některá zlepšení, která byla v praktické činnosti štábu několikrát vyzkoušena a plně se osvědčila. Jsou to především tato opatření a zlepšení:

— hluboce promyšlená, zpracovaná a všemi příslušníky štábu RVD svazku časově i obsahově zvládnutá a v práci držovaná „metodika práce štábu“,

— pomůcky a zařízení, usnadňující a urychlující součinnost mezi jednotlivými odděleními štábu svazku,